

Beleidsregels Terug- en invordering Pw, IOAW, IOAZ en Bbz

Burgemeester en wethouders van de gemeente Amersfoort; gelezen de nota 1485081 (d.d.29 november 2021);

overwegende dat het gewenst is regels vast te stellen voor het gebruikmaken van de bevoegdheid tot het terug- en invorderen van teveel of ten onrechte verstrekte uitkeringen;

gelet op de wettelijke grondslag(en) of bevoegdheid waarop de regeling is gebaseerd;

- artikel 4:81, eerste lid Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- paragraaf 6.4 van de Participatiewet (Pw);
- paragraaf 5 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW);
- paragraaf 5 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);
- Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz).

besluit vast te stellen:

de Beleidsregels Terug- en invordering Pw, IOAW, IOAZ en Bbz

HOOFDSTUK 1 ALGEMEEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

1. Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz en de Algemene wet bestuursrecht.
2. In deze beleidsregels wordt verstaan onder:
  - a. Pw: Participatiewet;
  - b. IOAW: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen werknemers;
  - c. IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
  - d. Bbz: Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004;
  - e. Awb: Algemene wet bestuursrecht;
  - f. Wsf: Wet studiefinanciering 2000;
  - g. WTOS: Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten;
  - h. College: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amersfoort;
  - i. Debiteur: schuldenaar die op grond van de Wet, IOAW, IOAZ of het Bbz verplicht is tot betaling van een geldschuld aan het college;
  - j. Uitkering: periodieke verstrekking van een bedrag om niet op grond van de Wet, IOAW of IOAZ en het Bbz;
  - k. Bijstand: een al dan niet periodieke verstrekking van een bedrag om niet, geldlening of bedrijfskrediet op grond van de Wet, IOAW, IOAZ of het Bbz;
  - l. Fraudevordering: vordering in verband met ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleende uitkering als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht.
  - m. Overige vordering: een vordering niet zijnde een fraudevordering;
  - n. Benadelingsbedrag: het bedrag dat als gevolg van de schending van de inlichtingenplicht ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand of uitkering is ontvangen, een en ander zoals bedoeld in artikel 20a IOAW/IOAZ en de artikelen 18a en 47g van de Wet;
  - o. Inlichtingenplicht: verplichting genoemd in artikel 17, eerste lid van de Wet, artikel 13, eerste lid van de IOAW/IOAZ en artikel 30c, tweede en derde lid van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;
  - p. Bruteren: het verhogen van de vordering met de loonbelasting en premies volksverzekeringen waarvoor de gemeente die de uitkering verstrekt krachtens de Wet op de loonbelasting 1964 inhoudingsplichtig is;
  - q. Draagkracht: ruimte in inkomen en vermogen om op vorderingen af te lossen;
  - r. Collectief Schuldregelen: een landelijke aanpak voor een vereenvoudiging van het tot stand brengen van minnelijke schuldregelingen.

Artikel 2. Algemene bepaling met betrekking tot de bevoegdheid tot herziening, intrekking, terugvordering

1. Het college:
  - a. herziet of trekt het recht op bijstand in als die bijstand tot een te hoog bedrag of ten onrechte is verleend;
  - b. maakt volledig gebruik van alle bevoegdheden tot terugvordering genoemd in de Pw, IOAW, IOAZ en het Bbz; en
  - c. bruteert op grond van artikel 58, vijfde lid van de Pw de vorderingen voor zover belasting en premies over de teruggevorderde bijstand niet verrekend kunnen worden met de door het college af te dragen loonbelasting en premies volksverzekeringen in de volgende gevallen:
    1. het betreft een fraudevordering;
    2. er is sprake van ernstig verwijtbaar gedrag van de debiteur waardoor een overige vordering niet in het lopende kalenderjaar is afgelost;
2. In afwijking van het vorige lid mag het college de bevoegdheid tot bruto terugvordering niet gebruiken als een vordering is ontstaan mede of geheel door toedoen van het college én de belanghebbende niet kan worden verweten dat hij de vordering niet al heeft voldaan in het kalenderjaar waarin deze is ontstaan.

HOOFDSTUK 2 INVORDERING

Artikel 3 Algemeen

1. Het college combineert het besluit tot invordering met het besluit tot terugvorderingen herziening of intrekking. Het college kan indien nodig een afzonderlijk besluit tot invordering nemen. Daarbij hanteert het college de in artikel 4:87 van de Awb genoemde betalingstermijn van zes weken.
2. Het besluit tot invordering omvat de volgende punten:
  - a. de hoogte van de vordering;
  - b. de betalingsverplichting om de vordering in zijn geheel te voldoen;
  - c. de datum waarop de betalingsverplichting ingaat;
  - d. de mogelijkheid voor de debiteur om binnen zes weken na verzenddatum van het besluit een betalingsregeling te treffen;

Artikel 4 Betalingsregeling

1. Het college verleent uitstel van betaling ineens als hem ambtshalve of op basis van een gemotiveerd verzoek van de debiteur duidelijk is dat deze de vordering niet binnen zes weken zal kunnen aflossen.
2. Voor zover de debiteur beschikt of gaat beschikken over draagkracht verbindt het college aan het uitstel van betaling ineens de voorwaarde dat debiteur deze draagkracht gebruikt om de openstaande schuld af te lossen, tenzij daarvan in deze beleidsregels wordt afgeweken.
3. Bij de vaststelling of de debiteur over vermogen beschikt:
  - a. worden de vorderingen die het gevolg zijn van te veel ontvangen uitkering buiten beschouwing gelaten; en
  - b. is het bepaalde in artikel 34, tweede lid, onder a en d van de Participatiewet van overeenkomstige toepassing.
4. Het uitstel wordt ingetrokken indien de debiteur de overeengekomen aflossing niet nakomt.

Artikel 5 Wettelijke rente bij uitstel

Voor de periode dat uitstel is verleend wordt geen wettelijke rente in rekening gebracht met uitzondering van het bepaalde in artikel 10.

Artikel 6 Aflossingsverplichting debiteuren met een uitkering

1. De aflossingsverplichting met betrekking tot inkomen bedraagt 5% van de van toepassing zijnde uitkeringsnorm per maand inclusief vakantiegeld.
2. In afwijking van het eerste lid kan met een betalingsvoorstel van de debiteur worden ingestemd voor zover daarmee de vordering binnen een periode van 24 maanden in zijn geheel zal kunnen worden afgelost en de voorgestelde aflossing ten minste € 25,- per maand bedraagt. Het betalingsvoorstel vervalt zodra de debiteur:
  - a. in surseance van betaling verkeert;
  - b. op zijn inkomen en/of vermogen beslag wordt gelegd; dan wel
  - c. hij in staat van faillissement wordt verklaard.

- Het betalingsvoorstel wordt vervolgens als een aflossingsverplichting vastgelegd in een besluit.
3. De terugvordering wordt na verzending van het terugvorderingsbesluit verrekend met de uitkering.
  4. Bij samenloop van een verplichting tot aflossing op een fraudevordering en een boete wordt eerst op de fraudevordering afgelost.
  5. Bij pseudo-verrekening of bij gelegd beslag wordt de volgorde in het vorige lid omgekeerd.

Artikel 7 Aflossingsverplichting debiteuren zonder uitkering

1. De hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit bij beëindiging of intrekking van de uitkering wordt gedurende zes maanden na de verzenddatum van dit besluit, gesteld op het bedrag dat belanghebbende maandelijks reeds afloste tijdens de bijstandsperiode.
2. Na afloop van de termijn van zes maanden of indien tijdens het nemen van een terugvorderingsbesluit een ander inkomen wordt ontvangen dan een uitkering voor levensonderhoud op grond van de Pwet, IOAW of IOAZ, wordt de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit vastgesteld op het bedrag als bedoeld in artikel 6, eerste lid, vermeerderd met 35% van het bedrag waarmee het inkomen inclusief vakantiegeld meer bedraagt dan de van toepassing zijnde bijstandsnorm inclusief vakantiegeld en maximale toeslag, dan wel de IOAW- of IOAZ-grondslag inclusief vakantiegeld.
3. Als de terugvordering ziet op een fraudevordering die voor 1 januari 2013 is ontstaan of op een bestuurlijke boete, dan wordt de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit als bedoeld in het artikel 6, eerste lid, vermeerderd met 50% van het bedrag waarmee het inkomen inclusief vakantiegeld meer bedraagt dan de van toepassing zijnde bijstandsnorm inclusief vakantiegeld en maximale toeslag, dan wel de IOAW- of IOAZ-grondslag inclusief vakantiegeld.
4. In afwijking van het tweede lid wordt, wanneer een ander inkomen wordt ontvangen dan een uitkering voor levensonderhoud op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de IOAW of IOAZ, maar waarbij dat inkomen inclusief vakantiegeld niet meer dan € 100,- per maand meer bedraagt dan de van toepassing zijnde bijstandsnorm of grondslag, de aflossingsverplichting gesteld op 5% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm of grondslag per maand inclusief vakantietoeslag.
5. In afwijking van het tweede lid wordt met een betalingsvoorstel van de debiteur ingestemd voor zover daarmee de vordering binnen een periode van 24 maanden in zijn geheel zal kunnen worden afgelost en de voorgestelde aflossing tenminste € 25,00 per maand bedraagt.
6. De aflossingsverplichting wordt opgeschort gedurende de periode dat de debiteur enkel studiefinanciering op grond van de Wsf of WTOS ontvangt.
7. Dit artikel is ook van toepassing op invordering van vorderingen ontstaan uit:
  - a. Voorschotten;
  - b. Onverschuldigde betalingen;
  - c. Boetes.

Artikel 8 Tussentijdse beoordeling van een lopende betalingsverplichting

1. Bij een gegronde vermoeden dat de afloscapaciteit van belanghebbende is gewijzigd, kan het college een draagkrachtonderzoek instellen.
2. In het geval van een gewijzigde betalingsverplichting wordt deze opgelegd met ingang van de eerste dag van de maand die volgt op die van het besluit waarin de gewijzigde betalingsverplichting is opgelegd.

Artikel 9 Dwanginvordering

1. Als de debiteur na aanmaning zijn betalingsverplichting niet of niet meer nakomt, kan het college overgaan tot het leggen van executoriaal beslag.
2. Het leggen van executoriaal beslag vindt plaats door het uitvaardigen van een dwangbevel gevolgd door het direct leggen van executoriaal beslag onder derden en/of het direct leggen van executoriaal beslag onder de debiteur zelf.

Artikel 10 Kosten

Indien moet worden overgegaan tot beslaglegging als bedoeld in artikel 9 wordt de vordering verhoogd met de op de invordering betrekking hebbende kosten, vanaf het moment dat de invordering is overgedragen aan een gerechtsdeurwaarder.

HOOFDSTUK 3 AFZIEN VAN VORDERINGEN

Artikel 11 Kwijtschelding van fraudevorderingen

1. Het restant van een fraudevordering wordt op verzoek van een debiteur met ingang van de maand volgend op die van zijn verzoek kwijtgescholden, als de debiteur:
  - a. gedurende tien jaar volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan; of

- b. gedurende tien jaar niet volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan, maar het achterstallige bedrag over die periode, vermeerderd met de daarover verschuldigde wettelijke rente en de op de invordering betrekking hebbende kosten, alsnog heeft betaald.
2. Een fraudevordering kan op verzoek van een debiteur geheel of gedeeltelijk worden kwijtgescholden, als de debiteur:
  - a. op enig moment ten minste de helft van de restschuld in één keer aflost en het college van oordeel is dat door deze afkoop van de fraudeschuld meer wordt afgelost dan wanneer de gebruikelijke incassoprocedures worden gevolgd, of;
  - b. gedurende tien jaar geen betalingen heeft verricht en het ook niet aannemelijk is dat hij op enig moment aan zijn betalingsverplichtingen zal voldoen.
3. Bij toepassing van het bepaalde in het eerste en tweede lid, worden perioden van verblijf in detentie of buitenland waarin de debiteur niet aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan, niet meegeteld bij het bepalen van de tien-jaartermijn.

Artikel 12 Kwijtschelding van overige vorderingen

1. Het restant van een vordering wordt op verzoek van een debiteur met ingang van de maand volgend op die van zijn verzoek kwijtgescholden, als hij gedurende 36 maanden volledig aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan en tenminste 50% van de hoofdsom van de vordering heeft voldaan.
2. De vordering kan geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden worden als de debiteur gedurende 60 maanden niet of niet volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan en ook niet aannemelijk is dat hij op enig moment aan zijn betalingsverplichtingen zal voldoen.
3. In afwijking van het bepaalde in het eerste en tweede lid, wordt de vordering niet kwijtgescholden als de debiteur kan beschikken over vermogen dat redelijkerwijze te gelde kan worden gemaakt of als de debiteur binnen een redelijke termijn redelijker wijze over vermogen kan gaan beschikken. Bij de vaststelling of de debiteur over vermogen beschikt is artikel 4, derde lid van overeenkomstige toepassing.
4. Bij toepassing van het bepaalde in het eerste en tweede lid, worden perioden van verblijf in detentie of buitenland waarin de debiteur niet aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan, niet meegeteld bij het bepalen van de 36-maandentermijn.

Artikel 13 Uitzonderingen op de kwijtscheldingsbepalingen

1. De artikelen 11 en 12 zijn niet van toepassing op vorderingen die:
  - a. het gevolg zijn van een eerder verstrekte geldlening of bedrijfskrediet;
  - b. gedekt zijn door een zakelijk recht als pand of hypotheek;
  - c. betrokken zijn in een schuldregeling waarvan de voorwaarden niet worden nagekomen of die tot stand is gekomen op basis van onjuiste of onvolledige gegevens door toedoen van de debiteur.
2. Het op basis van artikel 11 of 12 genomen besluit wordt ingetrokken, als later blijkt dat de debiteur onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.

Artikel 14 Kruiemelbedragen

In afwijking van het bepaalde in artikel 2, onderdeel b, ziet het college af van terugvordering als het terug te vorderen bedrag lager is dan € 250,-- netto en de vordering niet is veroorzaakt door schending van de inlichtingenplicht of ander verwijtbaar gedrag van de debiteur.

Artikel 15 Schuldregeling

1. Het college werkt mee aan een schuldregeling middels Collectief Schuldregelen.
2. Het college werkt niet mee aan een schuldregeling zoals bedoeld in het eerste lid als:
  - a. de vordering is ontstaan door het opzettelijk of door grove schuld niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht en daarvoor een boete is opgelegd, dan wel met betrekking tot het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht aangifte op grond van het Wetboek van Strafrecht is gedaan;
  - b. de noodzaak tot bijstandsverlening het gevolg is van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan;
  - c. de vordering is gedekt door een zakelijk recht als pand of hypotheek dan wel de vordering het gevolg is van een eerder verstrekte geldlening vanwege vermogen in eigen woning als bedoeld in artikel 50 van de Wet.
3. De invordering van de gemeente wordt bij een schuldregeling zoals bedoeld in het eerste lid op voorhand opgeschort.

4. In afwijking van het tweede lid, onderdeel a kan het college meewerken aan schuldregelingen voor zover deze medewerking niet leidt tot finale kwijting van deze vorderingen.

HOOFDSTUK 4 BIJZONDERE BEPALINGEN Bbz

Artikel 16 Afwijkende bepalingen

In enkele specifieke gevallen kent het Bbz terug- en invorderingsregels die afwijken van deze beleidsregels. Uiteraard gaan de Bbz-regels in die gevallen voor, ook als daarnaar in het betreffende artikel van deze beleidsregels niet wordt verwezen.

Artikel 17 Terugvordering verstrekt bedrijfskapitaal

1. Het college vordert het bedrijfskapitaal dat is toegekend op grond van artikel 20 en 24 van het Bbz terug als de debiteur ook na een tweede aanmaning niet aan zijn rente- en aflossingsverplichtingen voldoet.
2. Het college kan het in het eerste lid bedoelde bedrijfskapitaal terugvorderen als niet aan de aan de lening verbonden verplichtingen is voldaan.

Artikel 18 Terugvordering bij bedrijfsbeëindiging

1. Een lening die o.g.v. art. 20, 24 en 29 van het Bbz is verstrekt wordt bij beëindiging van het zelfstandig beroep of bedrijf volledig teruggevorderd.
2. Gestelde zekerheden worden volledig uitgewonnen.
3. Als de lening onder hypothecair verband is verstrekt kan deze voor zover mogelijk worden gehandhaafd op verzoek van de belanghebbende.
4. Als het volledig terugbetalen niet mogelijk is dan wordt het restant van de lening renteloos op de datum van bedrijfsbeëindiging. Dit geldt niet als:
  - a. er sprake is van verwijtbare bedrijfsbeëindiging;
  - b. de lening onder hypothecair verband is verstrekt en deze gehandhaafd blijft op verzoek van de belanghebbende; of
  - c. er sprake is van een schuldregeling.
5. Van verwijtbare bedrijfsbeëindiging is sprake:
  - bij bestuurdersaansprakelijkheid;
  - wanneer privébestedingen niet in lijn zijn met de inkomsten en een inkomen op bijstandsniveau.
6. In gevallen als bedoeld in het voorgaande lid wordt de lening gecontinueerd tegen dezelfde condities als op grond waarvan het bedrijfskapitaal is verstrekt, waaronder in ieder geval moet worden begrepen hetzelfde aflossingsbedrag en rentetarief.
7. Van een verwijtbare bedrijfsbeëindiging is geen sprake indien naar het oordeel van het college in de gevallen als bedoeld in het vijfde lid een rechtvaardigingsgrond aanwezig is.

HOOFDSTUK 5 SLOTBEPALINGEN

Artikel 19 Citeertitel

Deze beleidsregels kunnen worden aangehaald als: Beleidsregels Terug- en invordering Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz.

Artikel 20 Inwerkingtreding

Deze beleidsregels treden in werking op 1 januari 2022 onder gelijktijdige intrekking van de Beleidsregels Terug- en invordering 2014, vastgesteld op 9 december 2014.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Amersfoort

De secretaris,

De burgemeester,

TOELICHTING BELEIDSREGELS TERUG- EN INVORDERING Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz

Algemeen

Terugvordering van kosten van bijstand, voor zover de bijstand ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht is verplicht¹. In alle andere gevallen is het een bevoegdheid waarvan het college ten volle gebruik maakt. Uitgangspunt daarbij is dat ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleende bijstand zoveel mogelijk wordt teruggevorderd. In deze beleidsregels geeft het college aan hoe met deze bevoegdheid moet worden omgegaan.

Terugvorderen van ten onrechte verleende bijstand is geen strafsanctie, maar betekent enkel het herstellen van de rechtmatige toestand waarin de debiteur de uitkering krijgt waar hij recht op heeft, maar ook niet meer dan dat.

Artikelsgewijze toelichting

Artikelen die geen toelichting behoeven worden niet genoemd.

Artikel 2 Algemene bepaling met betrekking tot de bevoegdheid tot herziening, intrekking, terugvorderingen brutering

Hoofddregel is dat waar mogelijk dient te worden teruggevorderd. Deze hoofddregel houdt ook in dat gezinsbijstand van alle gezinsleden teruggevorderd kan worden. In gevallen van een verzwegen partner kan ook van deze partner worden teruggevorderd.

De terugvordering van bijstand geschiedt bruto, door het terug te vorderen bedrag aan bijstand te verhogen met de afgedragen belasting en premies. Indien het college de belasting en premies nog kan verrekenen met de Belastingdienst en het UWV (in het lopende kalenderjaar), wordt alleen het nettobedrag teruggevorderd.

Anders dan voorheen is de CRvB van oordeel dat de bijstandverlenende instantie de in artikel 58, vijfde lid, tweede volzin, van de Wet neergelegde bevoegdheid tot bruto terugvordering niet mag gebruiken als een vordering is ontstaan mede of geheel door toedoen van de bijstandverlenende instantie én de belanghebbende niet kan worden verweten dat hij de vordering niet al heeft voldaan in het kalenderjaar waarin deze is ontstaan. Bij het gebruikmaken van de bevoegdheid tot brutering is immers van belang hoe de vordering is ontstaan. Dat schending van de inlichtingenverplichting met zich meebrengt dat de vordering niet buiten toedoen van de belanghebbende is ontstaan, betekent – anders dan eerdere vaste rechtspraak – niet dat aan andere omstandigheden, waaronder de handelwijze van de bijstandverlenende instantie, geen betekenis toekomt

Het college kiest er verder voor om in het geval van een overige vordering alleen gebruik te maken van de bevoegdheid tot bruteren, als door ernstig verwijtbaar gedrag van de debiteur de schuld niet tijdig is terugbetaald.

De mogelijkheid om bijstand terug te vorderen en de mogelijkheid om een terugvorderingsschuld in te vorderen kunnen verjaren. De verjaringstermijnen voor terugvordering volgen uit artikel 3:306 BW en artikel 3:309 BW. Het gaat om een algemene termijn van 20 jaar en een specifieke termijn van vijf jaar voor rechtsvorderingen uit onverschuldigde betaling. Het nemen van een terugvorderingsbesluit is verjaard, vijf jaar na de dag volgend op de dag waarop het college weet dat de vordering bestaat én weet wie de schuld moet terugbetalen en de betaling van bijstand tevens niet langer dan 20 jaar geleden heeft plaatsgevonden. De mogelijkheid om bijstand terug te vorderen die abusievelijk (als gevolg van een administratieve fout) is betaald, verjaart echter al na twee jaar (artikel 58, tweede lid onder e en lid 6 van de Wet).

De mogelijkheid om bestuursrechtelijke geldschulden in te vorderen verjaart na vijf jaar. Dit volgt uit artikel 4:104, eerste lid Awb. De verjaring kan worden gestuit. Hiervoor gelden speciale regels die zijn opgenomen in de Awb (artikel 4:105 e.v.).

Artikel 3 Algemeen

Hoofdstuk 2 heeft betrekking op de wijze waarop de geldschuld nadat deze bij terugvorderingsbesluit is vastgesteld, wordt betaald. Men komt in de Wet en de diverse uitvoeringswetten de termen invordering en verrekening tegen. Daarmee wordt een afgedwongen wijze van betaling bedoeld volgens uitvoeringsvoorschriften die in de daartoe bestemde gevallen van toepassing zijn. Bij invordering valt in eerste instantie te denken aan de invordering bij dwangbevel. De verrekening (met een uitkering) is een tussenfiguur. Waar de Wet deze laatste bevoegdheid toekent is medewerking van de debiteur aan de betaling niet nodig.

1) De verplichting tot terugvordering geldt alleen voor vorderingen die zijn ontstaan na inwerkingtreding van de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetten op 1 januari 2013.

Door het dwangbevel wordt het eerst mogelijk om beslag te leggen op goederen of loon van de debiteur. Een dwangbevel kan pas worden gegeven als de debiteur niet binnen de bij beschikking vastgestelde termijn heeft betaald én ook nadien niet binnen de termijn waarvoor hij wegens verzuim is aangemaand, heeft betaald. Voor de bekendmaking van een dwangbevel gelden bijzondere voorschriften.

Op grond van de Awb (art. 4:86) is een bestuursorgaan verplicht om in alle gevallen de verplichting tot betaling van een geldsom bij beschikking vast te stellen. Daarmee vervaagt het onderscheid tussen invordering en het regelen van een andere betalingswijze.

Artikel 4 Betalingsregeling

In beginsel rust op de debiteur de verplichting om de gehele vordering binnen de betalingstermijn van zes weken te voldoen.

Wanneer de debiteur niet in staat is om de gehele schuld in één keer binnen zes weken af te lossen, kan een gedeeltelijke betalingsverplichting per maand worden opgelegd waarbij uitstel van betaling van de hoofdsom wordt gegeven als bedoeld in artikel 4:94 Awb.

Op grond van artikel 4:87, eerste lid Awb moet het college de debiteur een betalingstermijn bieden van (ten minste) zes weken. Als echter al in een eerder stadium duidelijk is dat de debiteur de gehele vordering niet in een keer kan betalen, kan meteen worden gestart met overleg over een betalingsregeling.

Wanneer de debiteur beschikt, of gaat beschikken over draagkracht, moet de debiteur die gebruiken voor het aflossen op de vordering. Draagkracht bestaat uit vermogen en inkomen.

Het middelenbegrip uit de Participatiewet (paragraaf 3.4) is van toepassing op het vaststellen van het recht op algemene bijstand en het in verband daarmee vaststellen van de hoogte van de terugvordering.

Wanneer de hoogte van de vordering eenmaal is vastgesteld en de vordering moet worden ingevorderd (incasso), gelden de regels van de Awb en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Dit betekent onder andere dat de vrijlatingsbepalingen niet (nogmaals) op de incasso van toepassing zijn, tenzij in deze beleidsregels anders is aangegeven. Dus wanneer een debiteur bijvoorbeeld geld op zijn bankrekening heeft staan – ook al ligt het bedrag onder het vrij te laten bescheiden vermogen – moet hij dat geld aanwenden om zijn vordering af te betalen. Voor zover de debiteur nog geld of andere bezittingen heeft die hij te gelde kan maken, is een aflossingsregeling gebaseerd op de hoogte van het inkomen (of uitkering) namelijk niet aan de orde.

Als de debiteur een uitkering ontvangt, worden algemeen gebruikelijke goederen en de vrijlating in de eigen woning niet als vermogen aangemerkt waarop kan worden geïncasseerd.

Indien een debiteur niet betaalt binnen de gestelde termijn (en hem geen uitstel van betaling is verleend), kan het college overgaan tot executie van de vordering. Dit doet het college door het verzenden van een dwangbevel na de debiteur eerst te hebben aangemaand. Indien het college de mogelijkheid heeft om de vordering te verrekenen kan dit ook zonder dwangbevel.

Voor zover het gaat om het vaststellen van draagkracht in het inkomen, moet in ieder geval rekening worden gehouden met de beslagvrije voet als de debiteur niet vrijwillig aan een aflossingsregeling mee wil werken (artikel 4:93, vierde lid Awb).

Teneinde rekening te kunnen houden met de financiële en maatschappelijke omstandigheden van de debiteur, wordt hij, zodra sprake is van terugvordering, uitgenodigd om zijn financiële gegevens te overleggen.

Artikel 6 Aflossingsverplichting debiteuren met een uitkering

Zolang een debiteur een uitkering van het college ontvangt zal in de meeste gevallen de geldschuld daarmee worden verrekend. In dergelijke gevallen geldt als hoofdregel dat rekening wordt gehouden met dat deel van het inkomen waarop geen beslag kan worden gelegd (de zgn. beslagvrije voet). Volgens de wettelijke regels kan in dat geval 5% van de bijstandsnorm worden gebruikt voor aflossing of verrekening van schulden.

Indien sprake is van bovenmatige kosten voor huur, ziektekostenpremies of een bestuursrechtelijke premie, kan daarmee op verzoek van de debiteur rekening worden gehouden. In dat geval moet debiteur daarover gegevens overleggen. Zoals in artikel 4 is aangegeven zal hij daartoe zodra sprake is van terugvordering worden uitgenodigd.

Op basis van de overgelegde gegevens wordt de beslagvrije voet in het individuele geval vastgesteld. Dit kan meebrengen dat er minder dan 5% wordt verrekend of helemaal niets.

In gezamenlijk overleg (tussen het college en de debiteur) kan ook een ander bedrag worden afgesproken, mits aan de voorwaarden van artikel 6, tweede lid wordt voldaan. Dit is een regeling op basis van vrijwilligheid.

Bij een pseudo-verrekening gaat het om een zogenaamde verrekening van een vordering met de lopende bijstand door een andere gemeente of andere uitkeringsinstantie dan de gemeente die nog geld te vorderen heeft van de debiteur. Indien er sprake is van een pseudo-verrekening of gelegd beslag zal er eerst op de fraudevordering worden afgelost en daarna op de boete. De reden hiervoor is dat rekening moet worden gehouden met vorderingen van andere schuldeisers in die zin dat preferente vorderingen voorgaan. De boete is in tegenstelling tot de terugvordering van kosten van uitkering niet preferent ten opzichte van vorderingen lager in rang (zie artikel 60, zevende lid van de Pw of artikel 30, eerste lid IO-AW/IOAZ).

Artikel 7 Aflossingsverplichting debiteuren zonder uitkering

Als basis voor de aflossingsverplichting geldt dat debiteuren van wie hun uitkering (bijstand o.g.v. de Pw, IOAW of IOAZ) beëindigd of ingetrokken is nog zes maanden het aflossingsbedrag betalen dat zij betaalden ten tijde van hun uitkering. Daarna wordt de eerder vastgestelde afloscapaciteit verhoogd met 35% van het meerkomen (incl. vakantietoeslag) boven de laatste van toepassing zijnde bijstandsnorm.

Zolang het inkomen inclusief vakantiegeld niet hoger is dan € 100,- per maand meer dan de van toepassing zijnde uitkeringsnorm op het moment dat de debiteur nog een uitkering ontvangt, bedraagt de aflossing niet meer dan het bedrag dat met de uitkering was verrekend wanneer men daarop aangewezen zou zijn. Dit kan dus inhouden dat er niets wordt afgelost als de beslagvrije voet 100% bedraagt van de toepasselijke bijstandsnorm. Vooral in situaties waarin een huishouden veel schulden heeft, gaat de debiteur er toch op vooruit als hij tegen een laag loon aan het werk gaat.

Zodra een debiteur een inkomen ontvangt dat hoger is dan € 100,- per maand meer dan de van toepassing zijnde bijstandsnorm, geldt het volgende. Van het bedrag ter hoogte van de (laatst) van toepassing zijnde bijstandsnorm betaalt de debiteur 5% aan aflossing zoals in het eerste lid is uitgelegd. In aanvulling daarop wordt 35% afgelost van het inkomen boven het niveau van de van toepassing zijnde uitkering.

Voor fraudevorderingen geldt een percentage van 50%. Omdat de debiteur zelf voor het ontstaan van een dergelijke vordering verantwoordelijk is, is het redelijk om in dit geval van debiteur te eisen dat er meer wordt afgelost.

Net zoals bij een debiteur met een uitkering, kan in gezamenlijk overleg tot een ander aflossingsbedrag worden besloten (mits aan de voorwaarden van artikel 7, vierde lid wordt voldaan).

En, net zoals bij een debiteur met een uitkering, wordt het aflossingsbedrag naar beneden aangepast als uit gegevens van de debiteur blijkt dat zijn beslagvrije voet hoger is dan waarmee standaard rekening wordt gehouden. Neem het volgende voorbeeld: een debiteur heeft een inkomen van € 1.500,- per maand en hij moet volgens de standaardregels € 300,- aflossen. Maar doordat hij een hoge huur heeft bedraagt zijn beslagvrije voet € 1.300,-. In dat geval wordt het aflossingsbedrag teruggebracht tot € 200,- per maand.

Teneinde te bevorderen dat uitkeringsgerechtigden (weer) gaan studeren, wordt de aflossingsverplichting onderbroken gedurende de tijd dat de debiteur enkel studiefinanciering ontvangt. Heeft de studerende verdiensten uit een of meer bijbanen dan heeft het college de ruimte om toch een aflosverplichting op te leggen. Dit gebeurt op basis van maatwerk.

De genoemde aflossingspercentages in dit artikel kunnen lager worden vastgesteld als dat nodig is in het individuele geval. Maatwerk is daarbij altijd het uitgangspunt.

Artikel 10 Kosten

Kosten die opkomen voorafgaand aan een terugvorderingsbesluit kunnen op grond van jurisprudentie niet in rekening worden gebracht bij de debiteur, bijvoorbeeld de kosten van conservatoir beslag. Als het college zelf tot verrekening of vereenvoudigd derden beslag overgaat zijn daaraan geen kosten verbonden.

Zodra de vordering wordt overgedragen aan de deurwaarder wordt dat anders en worden kosten in rekening gebracht bij de debiteur.

Artikel 11 Kwijtschelding van fraudevorderingen

Hier wordt geregeld in welke gevallen het college na een periode van tien jaar kan afzien van verdere terugvordering inzake fraudevorderingen ontstaan na 1 januari 2013. Op grond van de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving is het niet alleen verplicht om bij fraude de teveel ontvangen uitkering terug te vorderen. De debiteur is ook verplicht om minimaal gedurende een termijn van tien jaar af te lossen op de schuld. Wij hebben daarin vrijwel geen speelruimte. In dit artikel worden de mogelijkheden aangegeven, die de Wet biedt om na tien jaar het restant van de vordering kwijt te schelden.

Het tweede lid is een zogenoemde 'kan' bepaling. Het is namelijk niet de bedoeling dat in de hier beschreven situaties in alle gevallen automatisch wordt afgezien van terugvordering. Bij elk individueel geval zal moeten worden bezien of er een gegronde reden is om af te zien van terugvordering. Dit betekent in geval van onderdeel a dat het college de reële verwachting moet hebben dat afkoop van de fraudeschuld meer oplevert dan wanneer de gebruikelijke incassoprocedures worden gevolgd inclusief de (her-)beoordeling van het vermogen van de debiteur. Dit kan dus met zich meebrengen dat in een individueel geval een hoger percentage dan 50% wordt gehanteerd.

Artikel 58, zevende lid van de Participatiewet is wat betreft onderdeel d niet helemaal duidelijk: moeten onderdeel c en d in onderling verband worden bezien of niet. Uit de wetsgeschiedenis kan worden afgeleid dat ook de huidige bepaling niet gebonden is aan een termijn (in dit geval tien jaar). Omdat in de terugvorderingspraktijk behoefte is aan een afkoopmogelijkheid zonder dat de debiteur per sé eerst een bepaalde periode maandelijks moet hebben afgelost, is gekozen voor een afkoopmogelijkheid die op elk moment kan worden ingezet.

Artikel 12 Kwijtschelding van overige vorderingen

Kwijtschelding komt tegemoet aan de opvatting dat een debiteur niet gedurende een (zeer) lange periode in een schuldensituatie moet blijven. Wanneer de debiteur gedurende een periode van 36 maanden (3 jaar) volledig aan de vastgestelde betalingsverplichting heeft voldaan en minstens 50% van de openstaande schuld is afgelost, volgt op verzoek van de debiteur kwijtschelding.

Indien gedurende de 36-maandentermijn de betalingsverplichting wordt onderbroken, dan wordt de periode van 36 maanden verlengd met het aantal maanden dat niet is betaald. Dit is alleen anders als het college in een beschikking heeft aangegeven dat tijdelijk wordt afgezien van invordering wegens onvoldoende financiële ruimte bij de debiteur. In die situatie voldoet de debiteur namelijk formeel wel aan zijn betalingsverplichting.

Wel is daarbij een vereiste dat iedere nieuwe vordering op de debiteur apart dient te worden geboekt. De nieuwe vordering mag niet worden opgeteld bij de vorige vordering(en). Voor elke nieuwe vordering geldt dat hierop opnieuw gedurende 36 maanden moet worden afgelost.

Het verzoek om kwijtschelding wordt op basis van de voor kwijtschelding geldende criteria beoordeeld in de maand na de maand waarin het verzoek is ontvangen. Dient de debiteur bijvoorbeeld op 10 maart 2016 een verzoek in, dan wordt beoordeeld of hij in de maand april 2016 aan de voor kwijtschelding geldende criteria voldoet. Is dat het geval dan hoeft de debiteur vanaf april 2016 niet verder op de vordering af te lossen.

Artikel 13 Uitzonderingen op de kwijtscheldingsbepalingen

Terugvorderingszaken die het gevolg zijn van een eerder verstrekte lening, zowel in het kader van de Participatiewet als op grond van het Bbz (bedrijfskredieten) komen niet in aanmerking voor kwijtschelding. Dit heeft onder andere te maken met het karakter van een lening: hieraan is namelijk inherent dat deze moet worden terugbetaald. Daarbij komt dat in het geval van leningen in het Bbz bepalingen zijn opgenomen die de aflossingsverplichtingen beperken in duur en hoogte en mogelijkheden bieden om rente- en aflossingsverplichtingen op te schorten of kwijt te schelden als de debiteur niet meer in staat is aan zijn verplichtingen te voldoen. Kwijtscheldingsbepalingen in het terugvorderingsbeleid mogen dan niet tot een gunstiger terugbetalingsregime leiden, om te voorkomen dat debiteuren bewust hun rente- en aflossingsverplichtingen verzaken.

Artikel 14 Afzien van terugvordering bij kruimelbedragen

Uitgangspunt is dat schulden worden afgelost. Op grond van doelmatigheidsoverwegingen kiest het college ervoor om restvorderingen van € 250,- of minder kwijt te schelden.

Er vindt geen verrekening plaats met het uitstaande bedrag aan vakantiegeld. Kwijtschelding vindt niet plaats als het ontstaan van de vordering het gevolg is van schending van de inlichtingenplicht of ander verwijtbaar gedrag van de debiteur.

Artikel 15 Schuldregeling

Sinds april 2020 is Amersfoort aangesloten bij het Collectief Schuldregelen. Ook wordt begin 2022 een verdere uitbreiding door aansluiting op het landelijk schuldenknooppunt verwacht.

Collectief Schuldregelen heeft als doel het vereenvoudigen van het schuldregelproces. De uitwisseling van gegevens gebeurt volledig digitaal, waardoor enorme tijdwinst wordt behaald.

In de Amersfoortse werkwijze is daarmee veranderd dat het college nu, voor niet-fraudevorderingen, op voorhand akkoord gaan met een saneringskrediet en/of schuldbemiddeling tegen finale kwijting. In de oude situatie werd een akkoord altijd beoordeeld op het uiteindelijke aanbod.

Voor zover de terugvordering het gevolg is van het opzettelijk of door grove schuld niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht van de debiteur, wordt de opschorting van de betaling weliswaar ingetrokken, maar volgt geen kwijtschelding van de restschuld. Deze moet alsnog worden ingevorderd. Dit vloeit voort uit de Pw.

Op grond van artikel 60c van de Wet mag het college bij fraudevorderingen die zijn ontstaan op of na 1 januari 2013, niet meewerken aan een minnelijke schuldregeling indien met betrekking tot de schending van de inlichtingenplicht een boete is opgelegd dan wel aangifte is gedaan op grond van het Wetboek van Strafrecht, voor zover deze medewerking leidt tot gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van deze vordering. Op grond van het later ingevoerde artikel 18a, lid 13 en 14 van de Pw kan het college onder voorwaarden wel meewerken aan een minnelijke schuldregeling en een opgelegde boete geheel of gedeeltelijk kwijtschelden indien geen sprake is geweest van opzet of grove schuld. Uit de systematiek van regelgeving volgt dat het college onder de voorwaarden van artikel 18a, lid 13 en 14 van de Pw mee kan werken aan een minnelijke schuldregeling.

Artikel 17 Terugvordering verstrekt bedrijfskapitaal

In artikel 40 van het Bbz, dat met ingang van 1 januari 2020 is komen te vervallen, was vastgelegd dat als de zelfstandige ook na een tweede aanmaning niet aan zijn rente en aflossingsverplichtingen voldoet, het geleende bedrag wordt teruggevorderd. Deze regel kan nog steeds toegepast worden en is in dit artikel vastgelegd.

Artikel 18 terugvordering bedrijfsbeëindiging

In artikel 43, tweede lid van het Bbz is vastgelegd dat de Bbz-lening renteloos kan worden gemaakt, mits de bedrijfsbeëindiging niet verwijtbaar is en de zelfstandige heeft voldaan aan de verplichting om de lening zo volledig mogelijk terug te betalen. Als er sprake is van verwijtbaarheid kan het college hiervan afwijken. In dit artikel is vastgelegd hoe wordt omgegaan met bedrijfsbeëindigingen die wel verwijtbaar zijn.